

ผลของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงและการฝึกความฉลาดทางอารมณ์
ที่มีต่อสุขภาพจิตของผู้หญิงที่ถูกกระทำโดยใช้ความรุนแรง

ปณิดา คุณชื่น

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

กรกฎาคม 2549

ISBN 974-502-825-8

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ ปณิดา คุณชื่น ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมคิด บุญเรือง)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์วิณี ชิดเชิดวงศ์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมคิด บุญเรือง)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์วิณี ชิดเชิดวงศ์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.มรว.สมพร สุทัศน์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายใจ พัวพันธ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 13 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2549

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย ระดับบัณฑิตศึกษา

จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

ประจำปีภาคต้นปี การศึกษา 2546

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมคิด บุญเรือง ประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์วิมล ชิตเชตวงศ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณา ให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้แนะ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆตลอดจนได้ให้กำลังใจผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นายแพทย์ทรงสิทธิ์ อุดมสิน ดร.วีระ ผังรักษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมคิด บุญเรือง ที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะที่เป็น ประโยชน์ในการทำวิจัย ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบปากเปล่าทุกท่านที่ได้กรุณาชี้แนะ ช่วยปรับแก้ให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการสมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ทุกท่านที่กรุณาเอื้อเฟื้อความสะดวกและให้คำแนะนำในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบคุณสตรีที่ ถูกระทำการทารุณกรรมทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลและความร่วมมือในการศึกษาครั้งนี้ด้วยความเต็มใจ ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพาที่กรุณาให้ทุนสนับสนุนการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ และพี่น้องทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือ ความห่วงใย เป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา ขอขอบคุณคุณรุจิรา คงสง เพื่อนที่แสนดี และทุกคนที่ให้กำลังใจและมี ส่วนทำให้วิจัยเล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

คุณประโยชน์ อันพึงมีจากการศึกษาครั้งนี้ ขอถวายเป็นพุทธบูชา และบูชาพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ คุณครู-อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ปณิดา คุณชื่น

42924113: สาขาวิชา: จิตวิทยาการให้คำปรึกษา; วท.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา)

คำสำคัญ: ความฉลาดทางอารมณ์/ การให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง/ หญิงที่ถูกกระทำ
โดยใช้ความรุนแรง

ปณิศา คุณชื่น: ผลของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงและการฝึกความฉลาดทางอารมณ์ ที่มีต่อสุขภาพจิตของผู้หญิงที่ถูกกระทำโดยใช้ความรุนแรง (THE EFFECTS OF REALITY GROUP COUNSELING AND EMOTIONAL QUOTIENT TRAINING ON MENTAL HEALTH OF VIOLENT VICTIM WOMEN) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: สมคิด บุญเรือง, กต., วิณี ชิดเชิดวงศ์, กศ.ม., ไพรัตน์ วงษ์นาม, กต. 140 หน้า. ปี พ.ศ. 2549
ISBN 974-502-825-8

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงและการฝึกความฉลาดทางอารมณ์ ที่มีต่อสุขภาพจิตของผู้หญิงที่ถูกกระทำโดยใช้ความรุนแรง กลุ่มตัวอย่างได้แก่หญิงที่ถูกกระทำโดยใช้ความรุนแรงที่มาพัก ณ สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี กรุงเทพมหานคร มีคะแนนสุขภาพจิตต่ำกว่า 121 คะแนน จำนวน 12 คน สุ่มอย่างง่ายเข้ากลุ่มทดลองแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน คือกลุ่มที่ 1 ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง และกลุ่มที่ 2 ได้รับการฝึกความฉลาดทางอารมณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงและการฝึกความฉลาดทางอารมณ์ และแบบวัดสุขภาพจิต โดยทำการทดลอง 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ ได้แบ่งการทดลองออกเป็น 3 ระยะได้แก่ ระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมี 2 ตัวประกอบแบบวัดซ้ำ (One between-Subjects Variable and One within-Subjects Variable) และหาค่าความต่างรายคู่ด้วยวิธีทดสอบของนิวแมน-คูลส์ (Newman-Keul Procedure)

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงและการฝึกความฉลาดทางอารมณ์ มีผลทำให้สุขภาพจิตของผู้หญิงที่ถูกกระทำโดยใช้ความรุนแรง ดีขึ้นในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่าทั้งสองกลุ่มมีสุขภาพจิตทั้งในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

42924113: MAJOR: COUNSELING PSYCHOLOGY; M.Sc. (COUNSELING PSYCHOLOGY)

KEYWORDS: REALITY GROUP COUNSELING/ EMOTIONAL INTELLIGENCE/ VIOLENT VICTIM WOMAN

PANITA KHUNCHEUN: THE EFFECTS OF REALITY GROUP COUNSELING AND EMOTIONAL QUOTIENT TRAINING ON MENTAL HEALTH OF VIOLENT VICTIM WOMEN. THESIS ADVISORS: SOMKID BOONRUANG, Ph.D., VINEE CHITCHUTVONG, M.Ed., PAIRAT WONGNAM, Ph.D. 140 P. 2006. ISBN 974-502-825-8

The purposes of this research were to determine the effects of reality group counseling and emotional quotient training on mental health of violent victim women. The sample consisted of 12 women with violent experience at Women Association of Bangkok, who had the scored lower than 121 on Thai Mental Health Indicators score. The samples were divided into two groups by simple random sampling. (1) The experimental group was treated with reality group counseling. (2) The experimental group was treated with emotional quotient training program. The instruments used in this study were reality group counseling program, emotional quotient program developed by the researcher based on theory and expertise's recommendation, and Thai Mental Health Indicators (TMHI-66). Twelve sessions of experiment were conducted, fifty minutes for each session. The data collection procedure was divided into three phases, pre-test, post-test and follow-up. The data were then analyzed by repeated-measure analysis of variance: one between-subjects and one within-subjects.

As a result, it was found that the violence victim women had an increase in mental health in the post-test phase and follow-up phase with significance at .The 05 levels. No significant difference was found between two methods comparing in the pre-test phase, the post-test phase and follow-up phase.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ของการวิจัย	3
สมมติฐานในการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ความหมายและความสำคัญของสุขภาพจิตดี	8
ความสำคัญของสุขภาพจิต	10
ลักษณะของบุคคลที่มีสุขภาพจิตดี	11
สาเหตุของการเกิดปัญหาสุขภาพจิต.....	18
การประเมินสุขภาพจิต.....	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิต	26
งานวิจัยในต่างประเทศ	27
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง	27
บทบาทและหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง	43
งานวิจัยในต่างประเทศ	46
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์.....	46

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการฝึกความฉลาดทางอารมณ์.....	56
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำโดยใช้ความรุนแรง.....	57
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำโดยใช้ความรุนแรง	62
งานวิจัยในประเทศ.....	63
งานวิจัยในต่างประเทศ	65
สรุปความสัมพันธ์ระหว่างการถูกกระทำโดยใช้ความรุนแรง ภาวะสุขภาพจิตและ การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเผชิญความจริงและการฝึกความฉลาดทางอารมณ์	66
3 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย	68
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	68
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	68
การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ	69
การเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการวิจัย	71
การเก็บรวบรวมข้อมูล	72
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	73
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	74
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	74
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	74
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	75
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	84
สรุปผลการทดลอง	84
อภิปรายผล	85
ข้อเสนอแนะ	95
บรรณานุกรม	96
ภาคผนวก	109
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	125

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ตัวอย่างแบบวัดสุขภาพจิต	70
2	แบบแผนการทดลอง.....	71
3	คะแนนสุขภาพจิตระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล ของผู้หญิงที่ถูกกระทำโดยใช้ความรุนแรงในกลุ่มที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบ เผชิญความจริง และกลุ่มที่ได้รับการฝึกความฉลาดทางอารมณ์.....	75
4	คะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนสุขภาพจิตในระยะต่าง ๆของการ ทดลอง ของผู้หญิงที่ถูกกระทำโดยใช้ความรุนแรงในกลุ่มที่ได้รับการให้คำปรึกษา กลุ่มแบบเผชิญความจริงและกลุ่มที่ได้รับการฝึกความฉลาดทางอารมณ์	76
5	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยสุขภาพจิตระหว่างวิธีทดลองกับ ระยะเวลาของการทดลอง.....	79
6	ผลการทดสอบย่อยของวิธีการทดลองในระยะก่อนการทดลอง.....	79
7	ผลการทดสอบย่อยของวิธีการทดลองในระยะหลังการทดลอง.....	80
8	ผลการทดสอบย่อยของวิธีการทดลองในระยะติดตามผล.....	80
9	ผลการทดสอบย่อยของระยะเวลาในวิธีการทดลองที่ 1.....	81
10	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสุขภาพจิตเป็นรายคู่ของผู้หญิงที่ถูกกระทำโดยใช้ความ รุนแรงที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง (กลุ่มทดลองที่ 1) ในระยะ ก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล ด้วยวิธีทดสอบแบบ นิวแมน-คูลส์	81
11	ผลการทดสอบย่อยของระยะเวลาของผู้หญิงที่ถูกกระทำโดยใช้ความรุนแรง กลุ่มทดลองที่ 2	82
12	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสุขภาพจิตเป็นรายคู่ของผู้หญิงที่ถูกกระทำโดยใช้ความ รุนแรงในกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการฝึกความฉลาดทางอารมณ์ (กลุ่มทดลองที่ 2) ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล ด้วยวิธีทดสอบ แบบนิวแมน-คูลส์	82

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 โมเดลของความฉลาดทางอารมณ์ตามแนวคิดของคูเปอร์ และสวาฟ	52
2 องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์.....	54
3 แผนภูมิเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสุขภาพจิตของผู้หญิงที่ถูกกระทำโดยใช้ความรุนแรงในกลุ่มที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง (กลุ่มทดลองที่ 1) และผู้หญิงที่ถูกกระทำโดยใช้ความรุนแรงกลุ่มที่ได้รับการฝึกความฉลาดทางอารมณ์ (กลุ่มทดลองที่ 2)	77
4 แผนภูมิเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยสุขภาพจิตระยะต่าง ๆ ของการทดลองของผู้หญิงที่ถูกกระทำโดยใช้ความรุนแรงในกลุ่มที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง (กลุ่มทดลองที่ 1) และผู้หญิงที่ถูกกระทำโดยใช้ความรุนแรงกลุ่มที่ได้รับการฝึกความฉลาดทางอารมณ์ (กลุ่มทดลองที่ 2)	78